

SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET
EM2020/15a
Tillie Martinussen

Åbningsdebat på baggrund af åbningstale af Formanden for Naalakkersuisut

(Formanden for Naalakkersuisut)

Befolkningen venter stadig på os

Vore medmennesker på den anden side af ruden, venter stadig på os.

Især børn og unge, som er udsatte, Folkeskolen, pædagogerne og socialpædagogerne, de unge og kraftfulde, erhvervslivet og resten af menneskene der forsøger at råbe os op.

Det må ikke blive sådan, at efter en masse virkeligt dårlige beslutninger, så tager vi de næste år en bunke populistiske beslutninger for at redde vort eget skind, og så ellers overhører behovet for stabilitet udstukne retningslinjer for en lang periode, og behovet for reformer, og samarbejde om de virkeligt vigtige ting.

Folkeskolen er i knæ, og vort uddannelsessystem har brug for en saltvandsindsprøjtning der kan mærkes.

Udsatte børn og unge mangler væresteder, og kærlige voksne omkring sig.

De unge råber så vedholdende om klima,- og miljøforandringer at det ikke kan overhøres.

Og erhvervene beder om, at vi udstikker en grøn linje for elbiler,- og hybridbiler en rum tid frem. Gerne til 2030, eller længere endnu, så de véd hvordan de skal indrette deres erhverv.

Selvsamme erhverv siger, at det ikke er nok med skattelettelser, eller måske endda slet ikke nødvendigt, hvis selskabsskatten skal have effekt. Eller hvis de penge man regner med at bruge på det, kan bruges på forbedringer af folkeskolen, eller udsattes vilkår.

Fiskeriet har bedt om en beskedne hjælpende hånd i Corona-krisen, og en diskussion om, hvornår de skal skifte fiskeart. Det er til at overskue, at snakke med dem.

Under Corona-situationen har der været et uhørt stort sammenhold befolkningen imellem.

Det betyder ikke, at vi som politikere skal være helt ukritiske i fht. hvilke tiltag der skal gøres, og hvordan vi fortsat skrider frem, men det betyder, at vi nu har lidt øvelse i samarbejde at bygge videre på.

Lad os fortsætte med det.

Krisehåndtering åbner vore øjne

Over natten kunne vi skaffe tag over hovedet til hjemløse, da vi stod i en pandemi, og hurra for det.

Men det viser kun yderligere behovet for, at de ting som vi kan beslutte herinde, som har været på tapetet længe, tages alvorligt og hurtigt indhentes. Det kan lade sig gøre i ekstraordinære situationer, og har været nogle af de billigste tiltag der findes.

Hjælpepakkerne, som er nødvendige, til erhvervet, har været langt dyrere, men de er uddelt, for, at hjælpe os med denne helt usædvanlige situation. Det er en god tillid, og en god balance at starte med, måske det også kan åbne øjnene for, at nogle gange må man investere i mennesker, for, at de kan bidrage og deltage i samfundet på lige fod – efter en hjælpende hånd.

At nedrosle hjælp til sårbare borgere, er ikke en god forretning – og det er nødvendigt, at vi får gennemset de systemer og hjælpepakker vi har til mennesker på førtidspension, overførselsindkomst m.fl.

Ikke for at dunke dem oven i hovedet, men for at se på, hvor effektiv – eller uddateret en hjælp, vi tilbyder dem. Målet er altid selvforsørgelse hvor muligt, men vi har mange systemer der er i stykker.

Og vi må ikke give mennesker med ondt i livet skylden for det. Det er ikke deres fejl.

Det er utilstrækkelige tilbud, der fastholder mennesker i en uproduktiv og vanskelig cyklus.

Hvis hjælpen aldrig helt slår til, så kommer man aldrig hel igennem.

**SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET**

Det betyder ikke, at der ikke er et ansvar der skal hentes hjem af hvert enkelt individ, for at styre livet og arbejdsmarkedsdeltagelsen hjem, men det betyder, at vi erkender at man godt kan være offer – og skal dreje samtalen mere hen på hvad man er offer for – og hvad vi gør ved gerningsmanden.

Voldsramte, ligestilling og rettigheder for befolkningen

Der er fortsat stort behov for, at folk føler sig velkomne i vort smukke land, når de kommer udefra for at løse en opgave. Om noget har pandemien i verden vist os behovet for dette.

Vi så også sprækkerne i vore systemer og hverdag, da pandemien ramte os. Voldsramte havde behov for et sted at søge ly, og det viste os, at vi måske har endnu et tabu at tage op her.

Vold er mange ting; vold i hjemmet, psykisk vold, tilfældig vold på gaden, men fælles for al vold er, at det er meget, meget svært at få hjælp til bryde cyklussen.

Me too bevægelsen, samt den bølge der pt. ruller i resten af verden i forhold til ligestilling og anerkendelse på arbejdsmarkedet uanset køn, samt vore statistikker på, at det typisk er kvinder der uddanner sig mest, men tjener mindst, og at flest mænd tager deres eget liv – viser os, bl.a. at der er lang vej at gå endnu her for os.

Rettigheder for oprindelige befolkninger verden over, samt diskussionerne om Hans Egede statuen, ordet eskimo, og manglende opfyldelse fra vores side af, af FN's børneretskonvention, Handicapkonventioner, samt en række andre, viser også, at der er voldsomt behov for dialog befolkningen imellem. Vi har behov for at snakke sammen og vide at vi sagtens kan eksistere sammen, uden at vi behøver at være enige alle sammen.

Social kontrol, dvs. udelukkelse og eksklusion af bestemte pga. deres meninger, udseende eller andet ligegyldigt, trives desværre også. Der er behov for, at vi forstår at vi alle har brug for hinanden. Præcis som vi så under pandemien. Tak til Rigsfællesskabet for at stå last og brast, lad os bygge et meget tættere og mere respektfuldt samarbejde fremover på disse trædesten.

Til befolkningen: I skal vide, at politikerne typisk ikke ønsker at dele ros, eller at sige hvis de får glæde eller inspiration af andre partier. Det er ærgeligt, og noget som nok ikke er umiddelbart synligt.

Men tak fordi I efterspørger større samarbejde, med plads til forskelligheder, mere gennemsigtighed, bedre fakta, og bedre beregninger.

Grøn omstilling og langsigtet strategi

Befolkningen – og særligt de unge – efterspørger langsigtede strategier for en klima,- og miljøvenlig fremtid.

Det samme gør erhvervet.

For det første er det usædvanligt at erhvervsliv og unge aktivister siger det samme, og for det andet er det værd at lytte til.

De ønsker ambitiøse mål, nedbringelse af mikroplastik, nedbringelse af forurening, afgiftsneutrale el,- og pluginbiler, klimavenlige og bæredygtige løsninger for affaldsbortskaffelse, og ikke mindst en langt større bevidsthed om, at vi sameksisterer med vor planet, vor natur, og vort dyre,- og planteliv.

De ønsker at vi tænker os om, når vi giver mineraludvindingstilladelser, og er helt gennemsigtige med krav og specifikationer. At vi kræver noget, af de der ønsker at arbejde i vor natur.

Fra de mægtigste væsner; de store hvide bjørne, til mikrobiologien i havene, så beder de os tage hensyn og udvise lederskab for vor planets skyld.

Højt mod nord, er vi placeret, med barsk – men helt igennem fantastisk klima. Vi lever tættere på den åndende jord, og hører den nemmere. Vi kan se havet alle steder fra, og mærker at vore fisk, vore sæler, og vor føde forurenes med tungmetaller, kvæles i plastik, og flygter tæt på mennesker af nød.

SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET

Vi mærker den brændende platform vi står på.

De beder os, forsigtigt men vedvarende, konstruktivt men brølende, om, at tænke dette ind i al politik.

Tak for det, I miljøets frontkæmpere, I grønne engle af vort forfædres land. Bliv ved med det, det nytter.

Corona epidemi og formanden for Naalakkersuisuts tale

Det var ikke nemt, at navigere i Corona-situationen, uden tvivl. Men at Formanden ikke havde nogen at spørge, og sparre med er jo ikke helt korrekt, ansvaret lå ikke alene på dine skuldre, med al respekt. Det ansvar delte vi med dig – alle partilederne; og både Danmark og Færøerne tilbød deres hjælp og sparring undervejs, ligeledes med Epidemikommissionen og Corona-sekretariatet, de store erhverv i fiskerisektoren, samt hele sundhedsvæsenet og alle kommunerne, politiet og alle de andre der trådte til og samarbejdede – var heldigvis villige til at samarbejde, og dele ansvaret. Lad os bygge på det.

Helbred er ikke alene vor krops funktioner er nogenlunde korrekte. Helbred og sundhed er også mentalt helbred, og uhensigtsmæssige og voldsomme hjemmemiljøer.

Voldsramte kvinder og familier, ældre der isoleredes og fik det værre med f.eks. demens, psykisk syge, der manglede beroligelse og ensomhed og isolation.

Isolation er den værste følelse, og det skabte refleksion over, hvordan vi forholder os til hinanden når verden flyver forbi hos os alle.

Ældre, psykisk syge, hjemløse og fattige, har helt horrible betingelser under en pandemi, og det afslører, at vi nok behøver at ændre vore prioriteringer.

Det er ikke alene godgørenhed, det er også det eneste medmenneskelige at gøre. En medmenneskelighed der redder liv, psyke, sundhed og fællesskab.

En form for sundhed vi har brug for at tale om.

Ældre skal ikke sidde alene og ensomme, med elendig mad og ingen kontakt. Ingen børn og familier skal vokse op med knyttnæver og kontrol. Social kontrol og bagtalelse når vi ingen vegne med, og ensomme mennesker i landet efterlades alene fordi vi ikke tør rumme dem.

Vore handicappede, mentalt udfordrede, og syge medmennesker trænger til, at føle de er en værdig del af fællesskabet, og at de gerne må være her. At vi bekymrer os om hinanden, og at alle er en del af vort fællesskab.

Fællesskab er også noget vi gør, hver dag

Vi mister for mange af fællesskabet.

Både på arbejdsmarkedet, til selvmord, til asociale aktiviteter, og til en stilfærdig tilværelse, isoleret fra kærlighed og omsorg, empati og guiding. Vi skal have et inklusivt fællesskab.

Det skal ikke kun være for raske, unge, sunde, smukke mennesker, med en vinder-attitude indtil sygdom eller sorg indhenter dem. Grønland skal være et fællesskab for os alle.

I fællesskabet er håbet.

For unge, som er sultne efter at tage vores plads. For ældre der har kigget politikerne over skuldrene hele livet og set hvor vi styrer hen. Og for den brede midte af befolkningen, der rent faktisk ønsker fremgang for alle, og ikke kun sig selv.

Vi har sameksisteret i hundredevis af år, i et af verdens barskeste klimaer, og er alle vokset ud af stærkere forfædre fra nord og syd, fra lyst og mørkt, fra rasende snestorme til havblik og blomstervæld.

Vi kan godt.

Men det kræver at vi tør se hinanden, at vi investerer i mennesker, at vi hjælper hvor vi kan, og at vi politikere begynder at lægge pengene hvor løfterne er, og var, under valgkampen.

SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET

Boligmassen har brug for opmærksomhed NU, handicappede og syge venter også

Hver eneste dag koster det en halv til en hel million kroner, at vi ikke renoverer og bygger vor boligmasse. Hver dag. Året rundt. Det er alt for sent vi gik i gang, men alle udbytter og overskud investeres i lufthavne, og andre monstrøse projekter.

Altimens man ikke kan sikre investeringer i det eneste holdbare; nemlig sunde og hele, uddannede mennesker i fremtiden.

Børnene som vokser op i dag, skal have en fremtid i Grønland som er lys og givtig. De skal have lov at lege og udvikle sig i fred. Fred for forfølgelse og mobning om at de er fra bygd eller by, danske eller grønlandske, rige eller fattige. De skal have lov at lege og lære, at tage en god uddannelse, at udvikle sig i eget tempo, fri for syge voksne der forfølger dem seksuelt.

Fri for byrder de ikke kan bære, og med muligheden for, at udvikle et stærkere selvværd end vi har.

Mange bor i boliger med skimmel, og vi må påtage os ansvaret for, at dette område har været undreprioriteret i mange år. Lad os sikre et forlig der også. Housing first for alle, også sund housing.

Er mennesker født med et handicap skal de have adgang til fysiske muligheder, men også psykisk udvikling. Mange familier lider voldsomme afsavn fordi deres barn er født med handicaps. Der er også behov for opmærksomhed på familier med syge børn og familiemedlemmer. Her er der også rum til fobedring. vi skal hjælpe alle børn med at gro, og vi kan lære noget undervejs af deres bramfrie, direkte og empatiske tilstedeværelse i verden.

Børnene er vores fremtid. Tidlig indsats, tidlig indsats, tidlig indsats.

Vi kan lære noget af at observere dem. De fødes uden fordomme, med vilje og virkelyst, smækfulde af kærlighed og udvikling.

Børnene ser på os indgående når vi går forbi, de vinker tillidsfuldt til alle fremmede, og de krammer hinanden når nogen er kede af det – og de husker at sjappe i vandpytter, græde når det gør ondt, og række ud efter voksne – hvis de kan regne med, at der er tillidsvækkende voksne der griber deres hænder.

Det må og skal der altid være.

Derfor skal vi se, at de afspejles i finansloven. Både dem og dem der arbejder med dem.

Uden hele mennesker ingen fremtid.

Tak for ordet.